

Verksamhetsberättelse 2007

Dopingjouren.se
020-546 987

<u>Innehållsförteckning</u>	Sidan
Verksamhetschefen har ordet	
Kort historik	1
Mål	1
Verksamhetens karaktär	1
Dopingjouren idag	2
Lokaler	2
Finansiering	2
Ekonomi	2
Intern verksamhet	2
Kort om rådgivningen	2
Hemsida	3
Vård och Behandling	3
Forskning	3
Kvalitetssäkring	3
Handledning	3
Extern verksamhet	4
Föreläsningar	4
Utbildning på ”träningscentra”	4
Mediakontakter	4
Deltagande på internationell- nationell konferens	4
Deltagande på mässor	4
Samverkan, Grupper och Nätverk	4
Informations- och kunskapsspridning	4
Planerade projekt inför 2008	5
Kommunprojekt	5
Skolprojekt	5
Ren Idrott	5
Fryshuset	5
Övriga planer inför 2008	5
Prevention	5
Vård, behandling och bemötande	5
Forskning	5
Målöversikt 2008	
Statistik	
Specialistområden	
Samtalslängd	

Verksamhetschefen har ordet.

De senaste årens uppmärksamhet på dopning i samhället och doping inom idrotten har gjort oss mer förtrogna med begreppet och ökat beredskapen att motverka missbruket av olika dopningsmedel. En översyn av lagen pågår. Centralt har regeringen skapat ett kansli för samordning av insatserna mot missbruk och skador av alkohol, tobak, narkotika och doping. Dopingjouren är aktiv i arbetet som syftar till att motverka dopning i samhället och dess följdverkningar. Vårt arbete kan förbättras genom samarbete med andra aktörer inom området. Därför har vi tillsammans med Beroendecentrum, Stockholm och Centrum för Andrologi & Sexualmedicin, Karolinska, ansökt om medel för att skapa en klinisk plattform dit missbrukare kan vända sig eller remitteras. Vi hoppas få stöd för dessa tankar. Ett sådant ”medicinskt antidopingcentrum” skulle på ett avgörande sätt förbättra möjligheterna att bedriva behandling och forskning kring dopning genom samarbete mellan olika medicinska och paramedicinska kompetenser.

Verksamhetsberättelsen beskriver vårt arbete under 2007. Vi hoppas att läsningen är informativ och att den kan bidra till nya idéer eller incitament för samarbete på olika sätt.

Anders Rane, Professor/Verksamhetschef
Avdelningen för Klinisk Farmakologi och Dopingjouren
Karolinska Universitetssjukhuset
141 86 Stockholm

Kort historik

Dopingjourens (DJ) verksamhet startade i oktober 1993 och är en rikstäckande verksamhet som arbetar med att förebygga, kartlägga och bedriva forskning om missbruk av anabola androgena steroider (AAS) och nära relaterade substanser i samhället. Dopingjouren är en permanentad verksamhet sedan 2002.

Mål

- DJ arbetar för att kunskapen om missbruk av anabola androgena steroider (AAS) och nära relaterade substanser samt dess orsaker och konsekvenser skall förstärkas i syfte att hindra nyrekryteringen till detta missbruk. DJ arbetar för att belysa problematiken och skapa en vetenskaplig grund för nya metoder att diagnostisera och behandla missbruket. Vårt mål är att utveckla ett medicinskt vård- och behandlingsprogram med ett helhetsperspektiv i samverkan med andra specialiteter på området.
- DJ's forskning syftar till att erhålla ny kunskap beträffande missbruksmönster, riskgrupper samt medicinska, psykiska och sociala skador och biverkningar av missbruket.
- DJ arbetar för att förstärka sin preventiva roll. Målet är att alla kommuner och landsting skall ha personal som är insatta i problematiken och kan förebygga och bemöta missbruket.
- DJ ska bidra med att öka kunskapsnivån i samhället genom att vara en rådgivande, stödjande och informerande kunskapskälla beträffande missbruk av anabola androgena steroider (AAS) och nära relaterade substanser.

Verksamhetens karaktär

Verksamheten har i uppdrag att bedriva forskning, utbildning och information rörande missbruk av hormonläkemedel och dess konsekvenser, göra kunskapssammanställningar samt att öka det utåtriktade, förebyggande arbetet. DJ är ingen tillsynsmyndighet. Verksamheten utövas under medicinskt ansvar som åligger anställda inom sjukvården.

Anders Rane

Professor, Verksamhetschef

Jonas Lundmark

ST-läkare/doktorand

Ann-Mari Thurelius

Leg. Sjuksköterska i psykiatri

Annica Börjesson

Leg. sjuksköterska
Beteendeförändring, kostrådgivare
Projektledare

Nina Gårevik

Leg. Sjuksköterska i psykiatri,
Master in Public Health,
Doktorand

Erika Broodh-König

Sjuksköterska, idrottslärare

Dopingjouren idag

DJ tillhör avdelningen för klinisk farmakologi vid Karolinska Universitetssjukhuset och är förlagd till sjukhuset i Huddinge. DJ's telefonrådgivning är bemannad av sjuksköterskor med specialistkompetens. DJ har utöver detta en deltidsanställd läkare. Till telefonrådgivningen ringer de som berörs av missbruk av hormonläkemedel i samhället. Alla som ringer får vara anonyma. Utöver missbrukarna själva, deras anhöriga och andra drabbade, kan DJ erbjuda medicinsk rådgivning till berörd hälso- och sjukvårdspersonal samt andra berörda yrkeskategorier, (rättsväsende, socialtjänst, träningscentra, kriminalvård mm). Samtalen i telefonrådgivningen registreras i en databas i syfte att kartlägga missbruksmönster, biverkningsprofiler mm. Dopingjouren deltar i mässor och konferenser och ger föreläsningar för olika målgrupper i samhället. Dopingjouren erbjuder utbildning utformad specifikt för personal på träningscentra. Innehållet fokuserar på missbruk, tidiga tecken, bemötande och förslag på preventiva åtgärder.

Sedan 2003 finns en interaktiv hemsida med fakta om anabola androgena steroider (AAS) och nära relaterade substanser samt information om aktuell verksamhet. Forskning bedrivs och två doktorander är knutna till verksamheten. Samarbete med andra aktörer på området sker genom nätverk och samverkansgrupper.

Telefonjouren vid DJ har varit öppen måndag och fredagar 10.00-16.00 och tisdag, onsdag, torsdag 10-18. På grund av utökade externa uppdrag infördes lunchstängt från och med juni månad med öppettid 10.00-17.00 tisdag, onsdag och torsdag.

Lokaler

DJ har lokaler på M 96 på Karolinska Universitetssjukhuset, Huddinge.

Finansiering

Verksamheten är finansierad av Social- och Kulturdepartementen

Ekonomi.

Detta redovisas i specifik ekonomisk årsredovisning.

Intern verksamhet

DJ ägnar en stor del av verksamheten åt kunskapsspridning. Detta sker dels i det dagliga arbetet genom telefonrådgivning, planerade föreläsningar samt via Internet.

Kort om rådgivningen

Varje dag besvaras ett antal frågor från allmänheten. Totalt har telefonrådgivningen besvarat cirka 1600 samtal under året och cirka 700 frågor genom DJ's hemsida (se vidare avsnitt; Hemsida). 40 % av DJ's kontakter kommer från missbrukare av hormonläkemedel vars främsta anledning är frågor om biverkningar. Av dessa är 92% män och 8% kvinnor. Anhöriga till missbrukare är den näst vanligaste gruppen som kontaktar DJ (31%). Övriga kontakter genom telefonrådgivningen kommer främst från andra yrkeskategorier som berörs.

De mest omfrågade och använda preparaten (utöver AAS) av individer med eget missbruk är kosttillskottsprodukter (17%), därefter narkotika (16%), efedrin och liknande substanser (14%). Andra preparat som diskuterats är hormonläkemedel som tas i tron att lindra biverkningar. Därutöver efterfrågas information om tillväxthormon, insulin, clenbuterol och ytterligare läkemedel såsom benzodiazepiner och smärtstillande.

Hemsida

Antalet besökare på hemsidan är detsamma som år 2006, cirka 70.000. DJ har arbetat med ett nytt utseende för att göra sidan mer attraktiv och användarvänlig. DJ har tagit emot 28 anonyma "självrappporter" från personer med eget missbruk och 19 rapporter från anhöriga och andra.

Via hemsidans (www.dopingjouren.se) interaktiva tjänst har cirka 700 frågor besvarats jämfört med cirka 600 frågor år 2006. Sidan har ett ökande antal besökare från andra länder inom EU. Även via www.antidopinghotline.eu där man kommer direkt till den engelskspråkiga delen.

Vård och behandling

Genom samarbete med Centrum för Andrologi & Sexualmedicin vid Karolinska Universitetssjukhuset, Huddinge och Beroendecentrum i Stockholm avser DJ bilda ett Dopingcentrum med behandling för missbruk av hormonläkemedel och dess fysiska samt psykiska komplikationer. Ansökan om ekonomiskt startbidrag inlämnades under våren 2007 till berört departement och Landsting.

Forskning

I början av 2007 startade DJ ett pilotprojekt i samarbete med Ungdomssektionen och Krogsektionen inom Stockholms polismyndighet. Polisen använder sig av kompletterande frågor bland de individer de kommer i kontakt med i samband med anhållanden för narkotikabrott där även hormonläkemedel är aktuella. Frågorna utarbetades av doktorand på DJ och är kvantifierbara och kan därför analyseras statistiskt. Datainsamlingen kommer att vara klar under 2008. Information som erhålls är: deskriptiva data, data beträffande annat substansmissbruk, missbrukade hormonläkemedel, missbruksmönster mm.

Forskning fokuserad på minne, kolesterol, genetisk känslighet och dess koppling till testosteron planeras. Kognitiva funktioner är möjliga att mäta genom neuropsykologiska test och dess patologi speglas i biokemiska markörer. Höga värden av det "farliga" kolesterolet, (LDL), kan vara en konsekvens av AAS-missbruk och riskfaktor för utveckling av kognitiv svikt. Genetisk känslighet föreligger både för kognitiv svikt och utveckling av högt kolesterol. Genom studier av dessa faktorer erhålls en fördjupad kunskap om riskerna med missbruk av AAS.

Genetisk variation hos metaboliserande enzym påverkar möjligtvis effekt och risk för biverkningar samt kan vara avgörande för att detektera missbruk. Vidare kan genetisk variation vara en starkt bidragande orsak till potentiellt farliga interaktioner med övriga läkemedel. Genom att studera dessa parametrar tillförs viktig kunskap för förbättrad diagnostik, mer adekvata biverkningsbedömningar samt förutsägelse av interaktioner med läkemedel. Denna kunskap kommer dessutom att vara viktig för framtida diagnostik och behandlingsregimer.

Kvalitetssäkring

DJ arbetar med att medicinskt kvalitetssäkra kunskapsbanken och databasen. Målet är att standardisera de parametrar och symptom som skall dokumenteras efter specifika kriterier. Varje individ med eget missbruk som kontaktar telefonrådgivningen skall genomgå en strukturerad intervju med fokus på deskriptiva data, preparat och biverkningsprofil.

Handledning

Medarbetare på DJ har handledning en gång varannan vecka av steg 2-utbildad psykiatrisjuksköterska.

Extern verksamhet

Föreläsningar

Under året har DJ informerat/utbildat och föreläst för högskolor/gymnasier, kriminalvården, hälso- och sjukvårdspersonal, polis och ordningsvakter, allmänheten och träningscentra. Flera studiebesök har gjorts av bland annat studenter och en polsk polisdelegation. Även specifikt riktad utbildningsinsats har gjorts till årskurs 9 i Bredängsskolan, Stockholm.

Utbildning på ”träningscentra”

DJ har utbildat personal på träningscentra i dopningsproblematik och prevention. Syftet är att förmedla kunskap för att förebygga och bemöta missbruk av AAS och nära relaterade substanser på ett professionellt sätt. Träningscentren blir diplomerade i samband med avslutad utbildning. Uppföljningar av utbildningen har gjorts på två träningscentra under året.

Mediakontakter

Under året har 157 mediekontakter tagits med verksamheten. Artiklar har publicerats i ett flertal tidningar och intervjuer har genomförts för Sveriges television i samband med aktuella nyheter.

Deltagande på internationell - nationell konferens

DJ har deltagit med muntlig framställan på

- First Nordic Conference on Abuse of Anabolic Androgenic Steroids and Anti-Doping Work, Uppsala
- Medicinska Riksstämman, Svenska Läkarstämman, Älvsjö
- Vårdförbundets stämma, Älvsjö

Deltagande på mässor

Informationsinsatser har gjorts till allmänheten genom deltagande i mässor.

DJ har varit representerade med monter och föreläsning på

- Träningsdagarna, Stockholmsmässan
- Fitnessfestivalen på Svenska mässan i Göteborg
- K1-galan, Hovet, Stockholm.

Samverkan, Grupper och Nätverk

Dopingjouren har under året deltagit i olika grupper och nätverk, deltagande har skett i:

- Svenska nätverket mot AAS
- Livsmedelsverkets ”prestationsgrupp”, om prestationshöjande kosttillskott
- Mediagranskningsgruppen
- Drogportalen
- Dopingjourens strategigrupp
- Centrala Samverkansgruppen

Utöver detta samarbetar DJ med våra grannländer, ”Dopingtelefonen Norge” och ”Antidoping Danmark”.

Informations- och kunskapsspridning

En utbildningsfilm i samarbete med Kunskapsmedia blev klar under juni 2007 (Deffad, Rippad...Rappad) Filmen har sålts till skolor (främst gymnasier), kommuner, polisen, AV-centraler och idrottsförbund. DJ har sökt medel från FHI för att översätta texten till de tio vanligaste språken.

Planerade projekt inför 2008

Kommunprojekt

I december skickades en enkät ut till alla Sveriges kommuner angående behov av information om missbruk av dopningsmedel. Enkätens syfte är att kartlägga tecken på missbruk, antidopningsverksamhet som bedrivs och behov av utbildning i kommunerna. Målet är att senare kunna erbjuda kommunerna utbildning, stöd och vägledning.

Skolprojekt

Under året planeras utformning av ett utbildningskoncept för lärare då ungdomar behöver information om risker med dopning. Den första utbildningen planeras till tredje kvartalet i år.

Ren Idrott

DJ planerar att tillsammans med Ren Idrott driva preventivt arbete i projektform.

Fryshuset

Samarbete har planerats med flera sektioner inom fryshuset.

Övriga planer inför 2008

Prevention

- Förbättra webb-platsen genom utveckling och uppdatering av dopingjouren.se. Information till landsting och kommuner kommer att ske genom en specifikt utformad utbildning av dessa organisationer.
- DJ kommer att fortsätta delta i lämpliga evenemang/mässor med föreläsningar. Speciell hänsyn ska tas till målgrupp, syfte samt i vilken omfattning och i vilken form DJ kan delta. Detta görs för att effektivisera informationsspridningen så att DJ på ett mer omfattande sätt kan uppfylla sitt rikstäckande uppdrag.
- Utbildningsfilmen Deffad, Rippad...Rappad skall översättas till de vanligaste hemspråken.

Vård, behandling och bemötande

- DJ söker ett utökat samarbete och kunskapsutbyte med idrottsrörelse, kriminalvård och verksamheter inom hälso- och sjukvård som kommer i kontakt med problematiken.
- Under året kommer DJ verka för att ett vård- och behandlingsprogram utformas i samarbete med andra tidigare nämnda medicinska aktörer.
- Påbörja planering av en modell för ett stödprogram som även kan fungera som forum för anhöriga

Forskning

- Forskning kring riskfaktorer, androgeners nedbrytning och betydelse av genetisk variation för nedbrytningshastigheten, interaktioner samt missbruksmönster ska bedrivas. Avd. för klinisk farmakologi vid Karolinska universitetssjukhuset besitter betydande kemiska analysresurser bl.a. via Dopinglaboratoriet och Farmakologiska laboratoriet. Detta är en viktig kompletterande resurs eftersom identifiering av missbrukets art är betydande när det relateras till de somatiska, psykiska och sociala konsekvenserna.

Seminarium 2008

Dopingjouren fyller 15 år. Det kommer att firas med seminarium på Karolinska universitetssjukhuset/Huddinge den 18 september.

MÅL 2008

Prevention

Projekt

Antidopnings-
certifiering

Kommun

Skola

Idrottsrörelse

Forskning

Riskfaktorer

Metabolism
och genetisk
variation

Interaktioner

Missbruks-
mönster

Information
& Utbildning

Ny Hemsida

Utbildnings-
satsning

Utbildningsfilm

Seminarium
DJ 15 år

Behandling

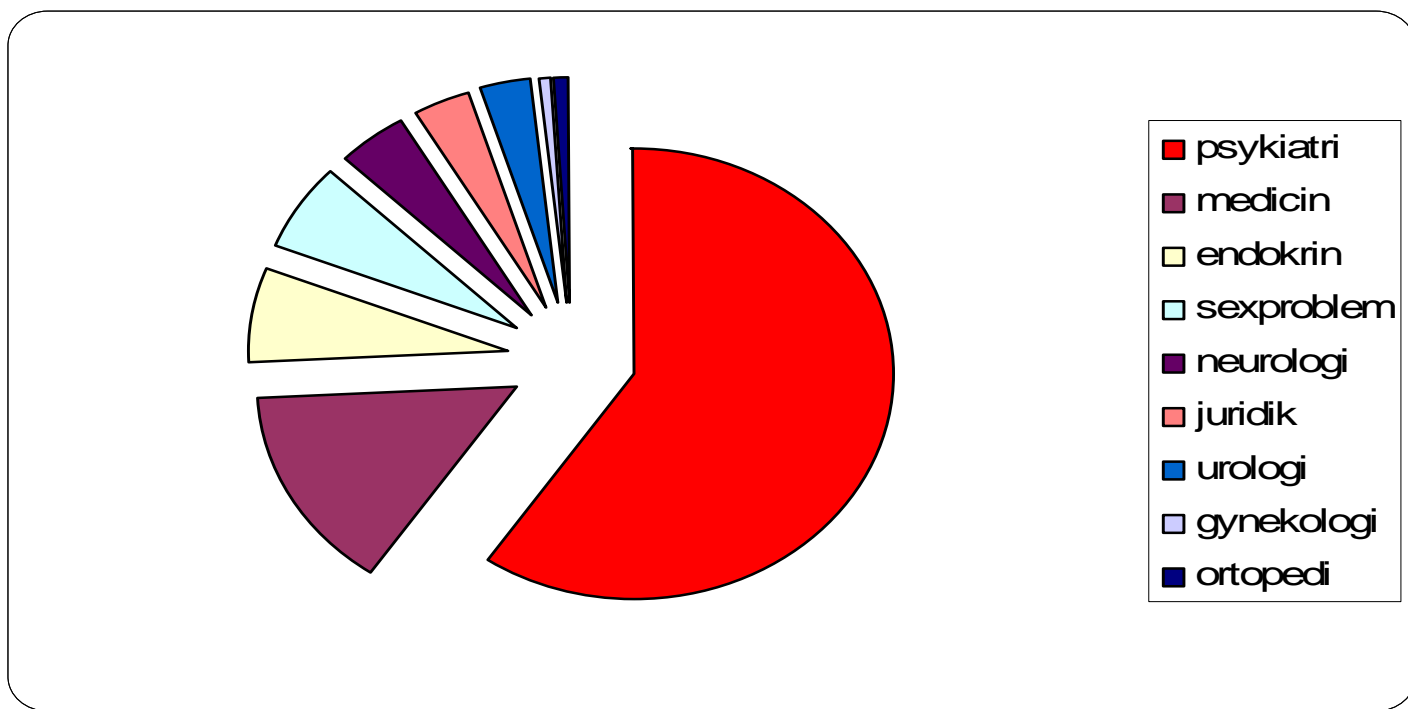
Vård och
Behandlings-
program

Modell
anhörigstöd

Statistik

Specialistområden som berörs i samtal om biverkningar

Medellängd på samtal, 1996-2007

